Laura Terho
hallitusneuvos
TUTO/HYT

VN/17082/2026

Valtioneuvoston asetus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö

Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnasta annettua valtioneuvoston asetusta (1008/2016), jäljempänä *NAPE-asetus*, ehdotetaan muutettavaksi. Muutokset liittyvät pääosin naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1385, jäljempänä *NKV-direktiivi*, täytäntöönpanoon.

1 Asian tausta sekä asetuksenantovaltuus

NAPE-asetus on annettu perustuslain (731/1999) 119 §:n 2 momentin nojalla, ja asetuksen taustalla on naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehty Euroopan neuvoston yleissopimus (SopS 53/2015), jäljempänä *Istanbulin sopimus*. Istanbulin sopimus on ensimmäinen eurooppalainen naisia koskeva ihmisoikeussopimus. Sen tarkoituksena on naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseminen ja poistaminen, väkivallan uhrien suojeleminen sekä väkivallan tekijöiden saattaminen teoistaan edesvastuuseen. Lisäksi tavoitteena on edistää kaikkien naisiin kohdistuvan syrjinnän muotojen poistamista sekä naisten ja miesten välistä tosiasiallista tasa-arvoa.

Istanbulin sopimuksen 10 artiklan 1 kohdan mukaan osapuolet nimeävät tai asettavat yhden tai useamman virallisen elimen vastaamaan sellaisten toimintaperiaatteiden ja toimien yhteensovittamisesta, täytäntöönpanosta, seurannasta ja arvioinnista, jotka on tarkoitettu kaikkien Istanbulin sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien väkivallan muotojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Nämä elimet sovittavat yhteen 11 artiklassa tarkoitettua tietojen kokoamista, tarkastelevat sen tuloksia ja tiedottavat niistä.

Istanbulin sopimuksen 10 artiklassa tarkoitettuna yhteensovittamiselimenä toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunta, jäljempänä myös *NAPE-toimikunta*. NAPE-toimikunnasta säädetään NAPE-asetuksessa.

NKV-direktiivi tuli voimaan 13.6.2024, ja jäsenvaltioiden on saatettava sen noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 14.6.2027. NKV-direktiivin tarkoituksena on luoda kattava kehys naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi tehokkaasti kaikkialla unionissa. Istanbulin sopimus on toiminut NKV-direktiiville tärkeänä viitekehyksenä.

Suomessa NKV-direktiivin täytäntöönpanoa valmisteltiin oikeusministeriön asettamassa työryhmässä, jonka toimikausi oli 7.5.2025–30.4.2026. Työryhmän mietinnön pohjalta annetussa hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi esitutkintalain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 344/2026 vp) todetaan, että jäljempänä selostettavat NKV-direktiivin 38 ja 39 artiklasta johtuvat muutokset NAPE-asetukseen valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä siten, että muutokset tulisivat voimaan viimeistään 14.6.2027, minkä lisäksi NAPE-asetuksen muuttamisen yhteydessä tulisi arvioida vielä tarkemmin tarve säätää

LUONNOS

Laura Terho
hallitusneuvos
TUTO/HYT

VN/17082/2026

asetuksessa yhteistyön tekemisestä järjestöjen kanssa (41 artikla) sekä unionin tason yhteistyöstä (43 artikla).[1]

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä.

Asetusehdotusta esiteltiin NAPE-toimikunnan kokouksessa 29.9.2026.

Asetusehdotus oli lausuntokierroksella ###–###. Lausuntoja pyydettiin Lausuntopalvelu.fi-palvelussa. Lausuntopalautetta käsitellään jäljempänä jaksossa 5.

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 Nykytila

3.1.1 NAPE-asetus

NAPE-asetuksen 1 §:n 1 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii Istanbulin sopimuksen 10 artiklassa tarkoitettuna yhteensovittamiselimenä NAPE-toimikunta.

NAPE-asetuksen 2 §:ssä säädetään NAPE-toimikunnan tehtävistä. Pykälän mukaan toimikunta:

1) vastaa Istanbulin sopimuksen toimeenpanon edellyttämien toimenpiteiden yhteensovittamisesta, seurannasta ja vaikutusten arvioinnista sekä laatii sopimuksen toimeenpanosta suunnitelman, jonka valtioneuvosto hyväksyy;

2) sovittaa yhteen Istanbulin sopimuksen 11 artiklassa tarkoitettua tietojen kokoamista sekä tarkastelee sen tuloksia ja tiedottaa niistä;

3) pitää yhteyttä muissa maissa toimiviin, Istanbulin sopimuksen 10 artiklan nojalla asetettuihin tahoihin;

4) suorittaa muut valtioneuvoston sille antamat tehtävät.

Istanbulin sopimuksen 11 artiklassa, johon NAPE-asetuksen 2 §:n 2 kohdassa viitataan, määrätään muun muassa osapuolten velvollisuudesta koota säännöllisin väliajoin asiaankuuluvia eriteltyjä tilastotietoja kaikkien Istanbulin sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien väkivallan muotojen esiintymisestä.

NAPE-asetuksen 8 §:n 1 momentin mukaan toimikunta laatii itselleen vuosittaisen toimintasuunnitelman, jonka sosiaali- ja terveysministeriö hyväksyy, ja pykälän 2 momentin mukaan toimikunta antaa vuosittain kertomuksen toiminnastaan valtioneuvostolle.

3.1.2 NKV-direktiivi

NKV-direktiivin 38 artikla koskee koordinoituja toimintapolitiikkoja ja koordinointielintä. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja pantava täytäntöön valtakunnallisia tehokkaita, kokonaisvaltaisia ja koordinoituja toimintapolitiikkoja, jotka kattavat kaikki asiaankuuluvat toimenpiteet naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan kaikkien muotojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on nimettävä tai perustettava yksi tai useampi virallinen elin vastaamaan sellaisten toimintapolitiikkojen ja toimenpiteiden koordinoinnista, täytäntöönpanosta, seurannasta ja arvioinnista, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja torjua NKV-direktiivin soveltamisalaan kuuluvan väkivallan kaikkia muotoja. Artiklan 3 kohdan mukaan yksi tai useampi 2 kohdassa tarkoitettu elin koordinoi 44

[1] HE 344/2026 vp, s. 184–185.

LUONNOS

artiklassa tarkoitettua tiedonkeruuta sekä analysoi tällaisen keruun tuloksia ja levittää niitä. Artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimintapolitiikkoja koordinoidaan keskustasolla sekä tarvittaessa alue- tai paikallistasolla kyseisen jäsenvaltion toimivaltajaon mukaisesti.

NKV-direktiivin 39 artikla koskee kansallisia toimintasuunnitelmia naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on hyväksyttävä 14.6.2029 mennessä, tarvittaessa erityistukipalveluja kuullen, sukupuoleen perustuvan väkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevat kansalliset toimintasuunnitelmat. Artiklan 2 kohdan mukaan näihin kansallisiin toimintasuunnitelmiin voi sisältyä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjuntaa koskevia prioriteetteja ja toimia, niiden tavoitteita ja seurantamekanismeja, kyseisten prioriteettien ja toimien toteuttamiseen tarvittavia resursseja sekä tietoa siitä, miten nämä resurssit kohdennetaan. Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdassa tarkoitettuja kansallisia toimintasuunnitelmia tarkastellaan uudelleen ja päivitetään niiden tarkoituksenmukaisuuden takaamiseksi.

NKV-direktiivin 41 artikla koskee yhteistyötä valtiosta riippumattomien järjestöjen kanssa. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on tehtävä yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kanssa ja kuultava niitä säännöllisesti, mukaan lukien uhrien parissa työskentelevät valtiosta riippumattomat järjestöt, erityisesti sellaisissa kysymyksissä kuin asianmukaisen tuen tarjoaminen uhreille, toimintapoliittiset aloitteet, tiedotus- ja valistuskampanjat, tutkimus- ja koulutusohjelmat, koulutus sekä uhrien tuki- ja suojelutoimenpiteiden vaikutusten seuranta ja arviointi.

NKV-direktiivin 43 artikla koskee unionin tason yhteistyötä. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet helpottaakseen jäsenvaltioiden kesken ja unionin tasolla tehtävää yhteistyötä NKV-direktiivin täytäntöönpanon parantamiseksi. Artiklan a alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on osana tällaista yhteistyötä pyrittävä ainakin vaihtamaan keskenään parhaita käytäntöjä naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja perheväkivaltaan liittyvien asioiden parissa toimivien vakiintuneiden verkostojen välityksellä sekä unionin virastojen kanssa niiden toimivallan puitteissa. Artiklan b alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on lisäksi pyrittävä kuulemaan tarvittaessa toisiaan yksittäisissä tapauksissa, myös Eurojustin ja Euroopan rikosoikeudellisen verkoston välityksellä niiden toimivallan puitteissa.

NKV-direktiivin 44 artiklassa, johon 38 artiklan 3 kohdassa viitataan, säädetään muun muassa jäsenvaltioiden velvollisuudesta kerätä, kehittää, tuottaa ja levittää naisiin kohdistuvaa väkivaltaa tai perheväkivaltaa koskevia tilastoja.

3.2 Nykytilan arviointi

NKV-direktiivin 38 artikla vastaa hyvin pitkälti Istanbulin sopimuksen 7 ja 10 artiklaa, joihin NAPE-asetuksen 1 ja 2 §:n sääntely perustuu. Erona on kuitenkin ensinnäkin, että NKV-direktiivin 38 artiklan 1 kohdan mukaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevien toimintapolitiikkojen tulee olla valtakunnallisia. NAPE-asetukseen ei sisälly tällaista nimenomaista valtakunnallisuuden vaatimusta, mutta NAPE-toimikunta toimii valtioneuvoston tasolla ja Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma kattaa koko maan.

Lisäksi NKV-direktiivin 38 artiklan 4 kohdassa edellytetään koordinoimaan toimintapolitiikkoja sekä keskustasolla että tarvittaessa alue- tai paikallistasolla. NAPE-asetukseen ei sisälly tällaista velvoitetta. Kuitenkin NAPE-asetuksen 3 §:n 2 momentin mukaan NAPE-toimikunnassa on oltava edustus muun muassa kunnallishallinnosta ja hyvinvointialueilta, joten tätä kautta toimikunnassa on alue- ja paikallistason asiantuntemusta. Lisäksi NKV-direktiivin johdanto-osan 83 kappaleessa todetaan, että 38 artiklassa tarkoitettu koordinointi voisi olla osa kansallisia toimintasuunnitelmia. Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2026–2033 sisältää lukuisia toimenpiteitä, joiden toteuttaminen kuuluu

LUONNOS

ensisijaisesti hyvinvointialueiden vastuulle ja joissa myös kunnat ovat tärkeitä toimijoita. Näistä syistä voidaan katsoa, että toimintapolitiikkojen koordinoiminen alue- ja paikallistasolla ei edellytä muutoksia NAPE-asetukseen, vaan NAPE-toimikunnan toiminta täyttää jo nykyisin NKV-direktiivin 38 artiklan 4 kohdan velvoitteet.

NAPE-asetuksen 2 §:n 1 kohdan mukaan NAPE-toimikunnan tehtävänä on laatia Istanbulin sopimuksen toimeenpanosta suunnitelma, minkä voidaan katsoa täyttävän NKV-direktiivin 39 artiklan 1 kohdan velvoitteen laatia sukupuoleen perustuvan väkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevat kansalliset toimintasuunnitelmat. Istanbulin sopimus tosin koskee ”naisiin kohdistuvaa väkivaltaa” ja perheväkivaltaa, kun taas NKV-direktiivin 39 artiklassa käytetään ”sukupuoleen perustuvan väkivallan” käsitettä. Muilta osin NKV-direktiivi kuitenkin koskee nimenomaan ”naisiin kohdistuvaa väkivaltaa” ja perheväkivaltaa, ja tätä käsitettä käytetään myös 39 artiklan otsikossa. Lisäksi käsitettä ”sukupuoleen perustuva väkivalta” (”gender-based violence”) käytetään välillä etenkin kansainvälisissä yhteyksissä siten, että sillä tarkoitetaan juuri naisiin ja tyttöihin heidän sukupuolensa perusteella kohdistuvaa väkivaltaa.

Toisin kuin NKV-direktiivin 39 artiklan 3 kohdassa, NAPE-asetuksessa ei säädetä, että toimintasuunnitelmaa on tarkasteltava uudelleen ja päivitettävä sen tarkoituksenmukaisuuden takaamiseksi, mutta käytännössä Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma on aina laadittu olemaan voimassa vain tietyn määräajan.

NKV-direktiivin 41 artiklassa säädettyä yhteistyövelvoitetta järjestöjen kanssa toteutetaan NAPE-toimikunnassa esimerkiksi siten, että toimikunnan alaisuudessa on aiemmin toiminut järjestötyöryhmä ja toimii tällä hetkellä järjestöfoorumi. NAPE-toimikunnassa on kaksi järjestöjen edustajaa pysyvinä asiantuntijoina, joten myös järjestöjen asiantuntemus on toimikunnassa edustettuna. Kyseisten pysyvien asiantuntijoiden tehtävä on koordinoida laajemmin järjestökentän näkemyksiä ja välittää tietoa sekä järjestöiltä NAPE-toimikunnalle että toimikunnalta järjestöille. Hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi esitutkintalain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 344/2026 vp) mukaan NKV-direktiivin täytäntöönpanoa valmistellut työryhmä pitää kuitenkin tarpeellisena, että NAPE-asetuksen muuttamisen yhteydessä arvioidaan vielä tarkemmin tarve säätää yhteistyön tekemisestä järjestöjen kanssa. Asetuksen valmistelussa on arvioitu, että vaikka NAPE-toimikunta tekee jo nykyisin yhteistyötä järjestöjen kanssa ja vaikka NKV-direktiivin 41 artiklassa ei velvoiteta nimenomaan 38 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja elimiä yhteistyöhön järjestöjen kanssa, vaan velvoite on tätä laajempi, 41 artiklaa olisi perusteltua toteuttaa osaltaan säätämällä NAPE-toimikunnan ja järjestöjen välisestä yhteistyöstä.

NKV-direktiivin 43 artikla jättää jäsenvaltioille täytäntöönpanossa jonkin verran liikkumavaraa, sillä se velvoittaa ainoastaan helpottamaan yhteistyötä ja pyrkimään parhaiden käytäntöjen vaihtamiseen ja toisten jäsenvaltioiden kuulemiseen. Artikla ei edellytä säätämään uusia kansainväliseen yhteistyöhön liittyviä toimivaltasäännöksiä, vaan yhteistyötä voitaisiin tehdä nykyisten rakenteiden puitteissa. Artiklassa ei myöskään säädetä, että yhteistyötä olisi tehtävä nimenomaan 38 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen elinten välillä. Artikla ei siten välttämättä edellytä tekemään kansallisia lainsäädäntömuutoksia. Toisaalta ottaen huomioon, että NAPE-asetuksen 2 §:n 3 kohdassa säädetään kansainvälisestä yhteistyöstä, artiklan velvoitteet olisi tarkoituksenmukaista ottaa huomioon NAPE-asetusta muutettaessa.

NAPE-toimikunta antaa NAPE-asetuksen 8 §:n 2 momentin mukaan vuosittain kertomuksen toiminnastaan valtioneuvostolle. Toimintakertomuksessaan NAPE-toimikunta kertoo siitä, mitä sen toiminnassa on edellisen vuoden aikana tapahtunut. Säännös siitä, että toimintakertomus annetaan nimenomaan valtioneuvostolle, on osoittautunut tarpeettomaksi: käytännössä toimintakertomusta ei ole koskaan annettu valtioneuvoston periaatepäätöksenä, joten kun säännöksessä ei ole nimenomaisesti mainittu, että toimintakertomus käsiteltäisiin valtioneuvoston yleisistunnossa, toimintakertomus on käytännössä annettu

LUONNOS

valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 12 §:n ja valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 2 luvun perusteella sosiaali- ja terveysministeriölle.

4 Keskeiset ehdotukset ja pääasialliset vaikutukset

NAPE-asetuksen 1 ja 2 §:ään ehdotetaan eräitä NKV-direktiivin 38, 39, 41 ja 43 artiklasta johtuvia muutoksia. Kuten hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi esitutkintalain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi todetaan, NKV-direktiivin 38 ja 39 artiklan mukaisten tehtävien antaminen NAPE-toimikunnalle ei välttämättä edellyttäisi NAPE-asetuksen muuttamista, koska voimassa olevan NAPE-asetuksen mukaiset NAPE-toimikunnan tehtävät ainakin hyvin pitkälti täyttävät NKV-direktiivin 38 ja 39 artiklan vaatimukset. NAPE-asetuksen muuttaminen siten, että siitä kävisi ilmi NAPE-toimikunnan tehtävien kytkeytyminen myös NKV-direktiiviin, olisi kuitenkin perusteltua ennen muuta siksi, että jatkossa NAPE-toimikunnan tehtävät eivät perustu yksistään Istanbulin sopimuksen velvoitteisiin vaan toimikunta toteuttaa myös NKV-direktiivin mukaisia velvoitteita.

Lisäksi NAPE-asetuksen 8 §:ään ehdotetaan muutosta, joka ei liity NKV-direktiivin täytäntöönpanoon.

Muutoksilla ei arvioida olevan käytännössä juurikaan vaikutusta NAPE-toimikunnan toimintaan, koska voimassa oleva NAPE-asetuksen sääntely perustuu pitkälti Istanbulin sopimukseen ja NKV-direktiivin ja Istanbulin sopimuksen tässä muistiossa käsitellyt säännökset vastaavat keskeisiltä osin toisiaan. Lisäksi Istanbulin sopimus ja NKV-direktiivi kumpikin kattavat naisiin kohdistuvan väkivallan kaikki muodot sekä perheväkivallan, joten NAPE-toimikunnan toimiala kattaa jo nykyisin kaiken tällaisen väkivallan. Muutoksilla ei siksi arvioida olevan juurikaan käytännön vaikutusta tällaisen väkivallan ehkäisemiseen tai torjumiseen, vaikkakin NKV-direktiivissä on eräitä täsmällisempiä velvoitteita väkivallan ehkäisystä kuin Istanbulin sopimuksessa.

Muutoksilla ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia.

5 Lausuntopalaute

Lausuntonsa antoivat ###.

Lausunnonantajat katsoivat, että ###.

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. *Toimikunta.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin NAPE-toimikunnan toimivan myös NKV-direktiivin 38 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna elimenä. Ehdotus ei käytännössä merkitsisi muutosta toimikunnan tehtäviin, sillä Istanbulin sopimuksen 10 artiklan 1 kohta ja NKV-direktiivin 38 artiklan 2 kohta vastaavat pitkälti toisiaan.

Samoin kuin Istanbulin sopimuksen 10 artiklan 1 kohdan, myös NKV-direktiivin 38 artiklan 2 kohdan mukaan säännöksissä tarkoitetun elimen on vastattava myös sellaisten toimenpiteiden *täytäntöönpanosta*, joiden tarkoituksena on väkivallan ehkäiseminen ja torjuminen. NAPE-toimikunnan osalta tämä tarkoittaisi sitä, että toimikunta laatisi ehdotetun 2 §:n 1 momentin mukaisen suunnitelman, joka kattaisi myös NKV-direktiivin toimeenpanon. Käytännössä toimenpiteiden täytäntöönpanosta vastaisivat kuitenkin jatkossakin budjettiensa puitteissa ne monet eri tahot, joiden vastuulle toimenpiteiden toteuttaminen kuuluu.

2 §. *Tehtävät.* Pykälän 1 kohtaa muutettaisiin ensinnäkin siten, että NAPE-toimikunta vastaisi sellaisten valtakunnallisten toimintapolitiikkojen ja toimenpiteiden yhteensovittamisesta, seurannasta ja vaikutusten arvioinnista, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja torjua naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan kaikkia muotoja. Ehdotettu muutos liittyisi NKV-direktiivin 38 artiklan 1 ja 2 kohdan täytäntöönpanoon, mutta

LUONNOS

kyse olisi vain sanamuodon muuttamisesta ja käytännössä samasta asiasta kuin NAPE-toimikunnan nykyisestä tehtävästä vastata Istanbulin sopimuksen toimeenpanon edellyttämien toimenpiteiden yhteensovittamisesta, seurannasta ja vaikutusten arvioinnista.

NAPE-asetus koskisi jatkossakin perheväkivallan lisäksi nimenomaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Se ei kuitenkaan rajoittuisi vain naisten suojelemiseen väkivallalta, vaan sitä sovellettaisiin sukupuolesta riippumatta kaikkiin lapsiin ja aikuisiin, jotka kokevat perheväkivaltaa. Lisäksi NAPE-asetuksessa käytettävä ”perheväkivallan” käsite – jota käytetään myös Istanbulin sopimuksessa ja NKV-direktiivissä – olisi ymmärrettävä jatkossakin laajasti niin, että se kattaisi myös esimerkiksi seurusteluväkivallan tilanteessa, jossa osapuolet eivät muodosta keskenään ”perhettä” sanan perinteisessä merkityksessä.

Pykälän 1 kohtaa ehdotetaan NKV-direktiivin 39 artiklan 1 kohdan vuoksi muutettavaksi lisäksi siten, että NAPE-toimikunta laatisi suunnitelman naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta. Jatkossa säännöksessä ei siis enää mainittaisi Istanbulin sopimusta (eikä myöskään NKV-direktiiviä), vaan siinä säädettäisiin aihepiiristä, jota suunnitelman tulisi koskea ja jota se jo nykyisin tosiasiassa koskee. Käytännössä voimassa oleva Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2026–2033 toimisi muutoksen tultua voimaan 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettuna suunnitelmana naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta, koska toimeenpanosuunnitelma koskee nimenomaan näitä asioita. Toimeenpanosuunnitelmaa voitaisiin kuitenkin haluttaessa päivittää niin, että siitä kävisi nimenomaisesti ilmi sen kattavan myös NKV-direktiivissä tarkoitetun väkivallan ehkäisemisen ja torjumisen. Lisäksi nykyisen toimeenpanosuunnitelman valmistelussa otettiin jo osittain ennakolta huomioon NKV-direktiivin velvoitteet.

Pykälän 1 kohdassa säädettäisiin nykyiseen tapaan, että toimeenpanosuunnitelman hyväksyisi valtioneuvosto. Se, millaisessa menettelyssä toimeenpanosuunnitelma käytännössä hyväksytään, määräytyy perustuslain 67 §:n, valtioneuvostosta annetun lain 12 §:n ja valtioneuvoston ohjesäännön 2 luvun perusteella. Valtioneuvoston hyväksyntä voi tarkoittaa myös ministeriön hyväksyntää, kun NAPE-asetuksen 2 §:n 1 kohdassa ei jatkossakaan erityisesti mainittaisi valtioneuvoston yleisistuntoa. Jos kuitenkin toimeenpanosuunnitelma hyväksyttäisiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä, asia kuuluisi valtioneuvoston ohjesäännön 3 §:n 11 kohdan nojalla valtioneuvoston yleisistunnon ratkaistavaksi.

Pykälän 1 kohtaan ehdotetaan NKV-direktiivin 39 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanemiseksi lisättäväksi, että toimeenpanosuunnitelma olisi päivitettävä tarvittaessa. Kaksi ensimmäistä Istanbulin sopimusta olivat nelivuotisia, ja ne kattoivat vuodet 2018–2021 ja 2022–2025. Nykyinen Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma on puolestaan kahdeksanvuotinen, ja se kattaa vuodet 2026–2033. Puolivälissä toimeenpanokautta on tarkoitus toteuttaa väliarviointi, jonka pohjalta toimenpiteitä voidaan tarvittaessa tarkentaa ja täydentää toimeenpanokauden aikana, minkä lisäksi toimeenpanosuunnitelmaa voidaan päivittää tilanteen sitä edellyttäessä myös muutoin.[2] Ehdotettu säännös velvollisuudesta päivittää toimeenpanosuunnitelma tarvittaessa ei siis käytännössä merkitsisi muutosta nykytilaan nähden.

Pykälän 2 kohtaa ehdotetaan NKV-direktiivin 38 artiklan 3 kohdan vuoksi muutettavaksi siten, että NAPE-toimikunnan tehtävänä olisi sovittaa yhteen paitsi Istanbulin sopimuksen 11 artiklassa, myös NKV-direktiivin 44 artiklassa tarkoitettua tietojen kokoamista. Toimikunnan olisi jatkossakin myös tarkasteltava tietojen kokoamisen tuloksia ja tiedotettava niistä. Käytännössä muutoksella ei olisi vaikutusta toimikunnan toimintaan, koska NKV-direktiivin 44 artiklassa tarkoitettu tietojen kokoaminen vastaa pitkälti Istanbulin sopimuksen 11 artiklassa tarkoitettua tietojen kokoamista.

---

[2] Kervinen, Elina ja Seppänen, Elli: Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2026–2033. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2025:12, s. 17.

LUONNOS

Laura Terho
hallitusneuvos
TUTO/HYT

VN/17082/2026

Pykälän 3 kohtaa ehdotetaan NKV-direktiivin 43 artiklan vuoksi muutettavaksi siten, että toimikunnan tehtävänä olisi pitää yhteyttä paitsi muissa maissa toimiviin, Istanbulin sopimuksen 10 artiklassa tarkoitettuihin tahoihin, myös muissa maissa toimiviin NKV-direktiivin 38 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin tahoihin. Osassa maista Istanbulin sopimuksen 10 artiklassa tarkoitetut tahot voivat olla samoja kuin NKV-direktiivin 38 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tahot, mutta joissain maissa nämä tahot voivat puolestaan olla toisistaan erillisiä.

Pykälän 4 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi uutena asiana, että NAPE-toimikunnan tehtävänä olisi tehdä yhteistyötä sellaisten järjestöjen kanssa, jotka työskentelevät naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Yhteistyötä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi vastaavalla tavalla kuin nykyisinkin eli siten, että NAPE-toimikunnassa olisi yksi tai useampi järjestökenttää edustava pysyvä asiantuntija ja että toimikunnalla olisi järjestöfoorumi. Yhteistyötä olisi luonnollisesti resurssien puitteissa mahdollista tehdä myös laajemmin, esimerkiksi järjestämällä yhteisiä tilaisuuksia tai kampanjoita NAPE-toimikunnan ja järjestöjen kesken.

Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi työskentelee lukuisia eri järjestöjä, mutta käytännön syyt rajoittavat sitä, minkä kaikkien järjestöjen kanssa NAPE-toimikunnan on mahdollista tehdä yhteistyötä. Perusteltua olisi siten tehdä yhteistyötä etenkin sellaisten järjestöjen kanssa, joiden työskentely on vakiintunutta ja kattaa mahdollisimman laajasti naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisen ja torjumisen tai joilla on syvällistä osaamista jostakin tietystä aihepiiriin liittyvästä kysymyksestä.

Pykälän 5 kohta vastaisi voimassa olevan pykälän 4 kohtaa.

8 §. *Toimintasuunnitelma ja toimintakertomus.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että NAPE-toimikunta antaisi toiminnastaan vuosittain kertomuksen sosiaali- ja terveysministeriölle eikä valtioneuvostolle. Vastaavalla tavalla rikoksentorjuntaneuvostosta annetun valtioneuvoston asetuksen (211/2024) 9 §:n 2 momentissa säädetään, että rikoksentorjuntaneuvosto antaa vuosittain kertomuksen toiminnastaan oikeusministeriölle. NAPE-toimikunnan toimintakertomusta voitaisiin silti käsitellä esimerkiksi sellaisessa ministerityöryhmässä, jolle naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan vastaiset asiat kuuluvat.

Toimintasuunnitelmassa ja toimintakertomuksessa on kyse eri asiasta kuin toimeenpanosuunnitelmassa, josta jatkossakin säädettäisiin 2 §:ssä ja joka kuuluisi valtioneuvoston hyväksyttäväksi.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että muutokset tulisivat voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 14.6.2027, jolloin NKV-direktiivin on oltava pantuna täytäntöön jäsenvaltioissa.

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.

LUONNOS